

УДК: 655.41/.42:004:339.138(477)

РИНОК ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ПРОБЛЕМНИЙ ВИМІР

Л. М. Ткач

Національний університет «Львівська політехніка», вул. Під Голоском, 19,
Львів, 79020, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-3857-8425>
e-mail: Lesia.M.Tkach@lpnu.ua

Ліцензія Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).

У статті проаналізовано проблеми цифровізації ринку електронних видань в Україні як одного з динамічних сегментів сучасного інформаційного ринку. Розглянуто ключові економічні, нормативно-правові та споживчі аспекти функціонування електронних видань в умовах цифрової трансформації. Особливу увагу приділено впливу цифрових інновацій на видавничу діяльність, а також кризи довіри до електронного контенту, зумовленій поширенням піратства та недостовірної інформації. Поняття «проблемний вимір» визначено як сукупність економічних, правових, технологічних та соціокультурних чинників, що ускладнюють цифровізацію та розвиток ринку електронних видань. На основі аналізу сучасних практик українських видавництв та міжнародного досвіду окреслено можливі шляхи подолання виявлених проблем. Зроблено висновок про необхідність комплексного підходу до цифровізації ринку електронних видань, що поєднує технологічні, правові та соціокультурні чинники.

Ключові слова: електронні видання, цифрова культура, проблемний вимір, піратство, правове регулювання, мультимедійні продукти, краудфандингові платформи, стрімінгові сервіси, інтерактивність.

Постановка проблеми. Ринок електронних книговидавань (далі – е-видань) в Україні сьогодні динамічно розвивається, кількість збільшується, поліпшується їх якість, технічні можливості, зумовлені загальним технологічно-інформаційним поступом. Переваги випуску і збереження видань в електронній формі усвідомили й скептики, адже навіть рукописи та стародруки зараз активно переводять в електронну форму, щоб зберегти для нащадків, пригальмувати процеси нищення часом.

Актуальність дослідження зумовлена активними процесами цифрової трансформації, що суттєво змінюють функціонування ринку е-видань в Україні. Цифровізація видавничої діяльності сприяє розширенню форматів електронного контенту, появі нових моделей розповсюдження та трансформації споживчих практик, водночас загострюючи низку системних проблем економічного, правового та соціокультурного характеру. Особливої уваги потребують питання нормативно-

правового регулювання е-видань, захисту авторських прав у цифровому середовищі від впливу піратства на розвиток ринку, а також криза довіри до електронного контенту, зумовлена поширенням недостовірної інформації. Ці проблеми набувають комплексного характеру й безпосередньо впливають на стабільність функціонування ринку е-видань, конкурентоспроможність українських видавництв і рівень інформаційної культури споживачів.

Попри зростання наукового інтересу до цифрових трансформацій у сфері інформаційної діяльності, проблемний вимір цифровізації ринку е-видань в Україні залишається недостатньо систематизованим. Це зумовлює необхідність проаналізувати ключові аспекти функціонування ринку, визначити основні бар'єрні чинники щодо його розвитку та окреслити можливі шляхи подолання наявних проблем з урахуванням сучасних інноваційних практик.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вітчизняні дослідження проблем е-видань та їх цифрової трансформації вказують на поступове формування українського ринку електронних книг і цифрового контенту, проте низка системних перешкод залишається недостатньо вивченою. Наприклад, М. Женченко [1] дослідила моделі бізнесу ключових гравців у цифровій дистрибуції електронних книг в Україні, виявивши зростання кількості суб'єктів ринку за останнє десятиліття та різноманітність їхніх стратегій у цифровому середовищі, що дозволяє простежити еволюцію цифрових бізнес-моделей українських платформ.

У контексті функціонування агрегаторів цифрових видань В. Ситник [2; 3] аналізує діяльність сервісів електронних та аудіокниг, підкреслюючи роль цифрових платформ у розповсюдженні контенту, особливо в умовах соціальних викликів, що ускладнюють випуск друкованої продукції.

Історичний огляд розвитку ринку електронних видань в Україні започатковано Н. Фіголь [4], яка класифікує сегменти ринку та окреслює структурні особливості е-видань, включно з навчальною та художньою літературою, що підкреслює інституційні особливості становлення цифрового книжкового середовища.

Дослідження Т. Колесникової та О. Матвєєвої [5] щодо цифрового видавництва в університетських бібліотеках України демонструє, що розширення цифрових бібліотечних сервісів відбувається у ще неорганізованому, спорадичному режимі, зокрема через організаційні та кадрові бар'єри, що актуалізує питання інфраструктурних проблем цифрової трансформації в освітньо-науковому сегменті ринку. Суміжні дослідження, як, наприклад, аналіз тенденцій книжкового ринку у період воєнних і соціальних потрясінь Р. Голубовського [6], підкреслюють вплив зовнішніх чинників та маркетингових трансформацій на розвиток всього книжкового сектору із частковим охопленням е-видань в межах загальної цифрової трансформації.

Питання перспективи видавничої галузі України в умовах війни, книжкові видавництва України в умовах перманентної кризи висвітлювали такі науковці, як Т. Єжижанська [7], О. Шайда, С. Шайда [8]. У своєму дослідженні Д. Мірошниченко та Ю. Лященко [9] розглянули окремі українські видавництва, які активно впроваджують цифрові стратегії, проте стикаються з викликами, пов'язаними з недостатньою технічною інфраструктурою та обмеженим доступом до світових ринків.

Є чимало міжнародних наукових доробків, в яких приділяється увага аналізу е-видань, цифрових платформ і трансформації ринку в цілому. У праці International Publishers Association [10] узагальнені глобальні тенденції розвитку е-видань, зокрема зростання частки електронних та аудіокнижок у загальному обігу видавничої продукції, а також виклики щодо захисту авторського права в умовах цифрової трансформації. Цифрові технології призводять до фундаментальних змін в ланцюгах створення вартості і це вимагає нових підходів до регулювання цифрового контенту, а поширення електронних книг супроводжується зростанням ролі великих технологічних платформ, що формують нові моделі ринку та змінюють споживчі звички.

Загалом огляд літератури вказує про суттєву роль е-видань в організації ринку під впливом цифрової трансформації, водночас існують складні проблеми – від нормативно-правових обмежень і структури ринку до організаційних, технологічних і споживчих чинників, що потребують подальшого фундаментального та комплексного аналізу. Вітчизняні та міжнародні джерела демонструють необхідність комплексного підходу до розуміння і подолання цих викликів.

Мета статті. Метою дослідження є систематичний аналіз проблем цифровізації ринку е-видань в Україні та визначення ключових бар'єрів його розвитку в економічній, нормативно-правовій та соціокультурній площинах, а також обґрунтування можливих стратегій і практик подолання наявних бар'єрів на основі сучасних інноваційних рішень і міжнародного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українські видавництва поступово інтегрують цифрові технології у виробництво та розповсюдження контенту. Впровадження підписних сервісів, мультиформатних продуктів та легальних платформ для електронних і аудіокниг сприяє підвищенню доступності контенту та залученню нових споживачів. Водночас зберігаються проблеми, пов'язані з недостатнім захистом авторських прав, низьким рівнем цифрової культури користувачів та фрагментарністю нормативно-правового регулювання, що обмежує масштабування цифрових продуктів.

Системно оцінити бар'єри та ризики, пов'язані з цифровізацією ринку електронних видань дозволяє проблемний вимір, який є аналітичним конструктом і виступає підґрунтям для розробки стратегій їх подолання, технологічних рішень та нормативно-правових рекомендацій.

Поняття «проблемний вимір» у контексті ринку е-видань означає сукупність чинників та аспектів цифровізації, що ускладнюють ефективне функціонування цього сегмента ринку. Це включає економічні, нормативно-правові, технологічні та соціокультурні проблеми, які обмежують розвиток е-видань, знижують їхню доступність і впливають на довіру споживачів.

До ключових елементів проблемного виміру належать:

- *економічні бар'єри* (нестабільність ринку, обмежена платоспроможність споживачів, низька прибутковість цифрового сегмента та складнощі монетизації контенту);
- *нормативно-правові обмеження* (фрагментарність законодавства щодо авторських прав, недостатній захист цифрового контенту та відсутність єдиних стандартів ліцензування);

- *технологічні виклики* (поширення піратства, відсутність уніфікованих форматів електронних видань, проблеми сумісності платформ та пристроїв);
- *соціокультурні та споживчі чинники* (низький рівень цифрової культури користувачів, недостатня обізнаність щодо легальних джерел та переваг легального контенту);
- *проблема довіри* (поширення недостовірної інформації та недостатня прозорість електронних платформ, що підриває довіру до цифрових видань).

Зауважимо, що розповсюдження недостовірної інформації є проблемою глобальною і не обмежується тільки ринком е-видань України. Теперішні технології дозволяють генерувати і розповсюджувати будь-яку інформацію з швидкістю, яка на порядки перевищує здатність перевіряти достовірність поширюваної інформації. Навіть за наявності навичок критичного мислення і доступу до достовірних, перевічених даних, час витрачений на перевірку кожного отриманого повідомлення робить фізично неможливим перевірку їх усіх.

Сьогодні чимало оптимістичних «технократів» покладають надію на штучний інтелект, який здатний робити перевірку фактів швидше за людину. Оскільки найпотужніші нейромережі створюються і контролюються супер-потужними корпораціями, довіра до такого аналізу є сумнівною.

Міжнародний досвід демонструє ефективність комплексних моделей цифрового видавництва, які поєднують технологічні, економічні та правові механізми. У США та країнах ЄС застосування уніфікованих DRM-систем, платформ відкритого доступу та стандартизованих форматів е-видань забезпечує захист авторських прав, стабілізацію ринку та підвищення довіри споживачів. Порівняльний аналіз українських і міжнародних практик дозволяє виділити ефективні підходи до подолання проблем цифровізації. Поєднання технологічних інновацій, розвитку правового поля та підвищення цифрової культури споживачів створює умови для стабільного та конкурентоспроможного розвитку ринку е-видань в Україні.

Чи відбулися якісні зміни на українському ринку із впливом цифровізації? По-перше, можна виділити позитивні елементи цифровізації для видавничого вітчизняного ринку: розширення доступу до контенту (електронні та аудіокниги стали доступнішими для споживачів у різних регіонах); інноваційні бізнес-моделі (підписні сервіси, мультиформатні продукти, інтеграція з такими платформами, як Google Play Books або Bookmate дозволили видавцям експериментувати з новими способами монетизації); прискорення видавничого процесу (цифрові інструменти скорочують час підготовки та розповсюдження книг, дозволяючи видавництвам швидше реагувати на попит); міжнародна інтеграція та досвід (можливість адаптувати такі міжнародні практики, як DRM, стандарти форматів, платформи відкритого доступу та ін.). Проте є і негативні аспекти: наприклад, піратство або ж низький захист авторських прав. Це колосальна проблема саме для України: попри цифрові інструменти, більшість е-видань залишається вразливою для нелегального розповсюдження. Наприклад, одним із найбільш контрольованих ринків цифрового контенту, де особливо активно протидіють піратству електронних книг, є Японія. У Німеччині діє законодавство з високим рівнем регуляції у сфері авторського

права, а також активно функціонують антипіратські юридичні компанії, які можуть застосовувати штрафні санкції навіть до користувачів за незаконне завантаження контенту. У Великій Британії видавці співпрацюють з організаціями на кшталт Publishers Association, що здійснюють регулярний моніторинг нелегальних ресурсів та ініціюють їх блокування. У США, де сформовано один із найрозвиненіших ринків електронних книг, широко застосовується закон DMCA. Платформи, зокрема Amazon (Kindle), використовують технології DRM-захисту, автоматизований моніторинг і механізми блокування піратського контенту. Водночас навіть у цих країнах проблему піратства не вдалося повністю подолати. Стан розвитку українського ринку електронних видань у сфері захисту контенту наразі поступається практикам провідних країн, унаслідок чого проблема піратства залишається актуальною.

Поповнюють список проблем такі чинники, як:

- *недостатній рівень цифрової культури споживачів* (чимало користувачів звикли до безкоштовного контенту, тому мало знають про легальні платформи);
- *фрагментарність нормативно-правового регулювання* (відсутність єдиних стандартів і правил у сфері е-видань створює бар'єри для розвитку ринку);
- *невпевненість видавців та інвесторів* (частина українських видавництв вагається вкладати чималі ресурси в цифрові проекти через нестабільність ринку та економічні ризики).

Чи відстає сучасний український ринок е-видань від міжнародного? Так, розрив складає близько 5-10 років за багатьма показниками: масштаби, технології захисту, підходи до монетизації та цифрова культура споживачів. У США, країнах ЄС та Скандинавії частка електронних і аудіокниг у видавничому обігу сягає 20-30% і більше, тоді як в Україні вона поки що залишається на рівні близько 5-10% від загального ринку. Також в Україні менше платформ легальної дистрибуції, менший вибір електронних та аудіокниг. За кордоном користувачі звикли до підписних сервісів та легальних платформ (наприклад, Scribd, Audible, Google Play Books). А в Україні частина споживачів досі віддає перевагу безкоштовному або нелегальному контенту. Міжнародні видавництва використовують аналітику, динамічне ціноутворення, інтеграцію з освітніми та бібліотечними платформами, проте в Україні такі бізнес-моделі тільки починають впроваджуватися, часто на рівні експериментів невеликих видавництв. Проте потенціал для швидкого розвитку високий, оскільки технології доступні, а на ринку зростає попит на легальний цифровий контент.

На іноземні і державні інвестиції впливає політична стабільність. Інвестори шукають країни зі стабільною політичною ситуацією та надійним правовим середовищем, що забезпечує їх інвестиції та ділову діяльність. У час війни в Україні стабільність відсутня. Видавничий ринок може бути привабливим для інвесторів, якщо він досить великий або зростає. Інвестори можуть оцінювати ринкові можливості для е-видань, тенденції у споживанні медіа та попит на різні види контенту, можуть враховувати конкуренцію на ринку е-видань в Україні. Якщо на ринку вже є декілька сильних гравців, то інвестори можуть бути менш

зацікавлені в інвестуванні. На даний момент на українському ринку небагато сильних гравців, отже, перспективи для інвестиції реальні [11].

Чи є альтернативні підходи до розв'язання проблем ринку е-видань в Україні? Почнемо з кризи довіри. Серед явищ, які викликають занепокоєння дослідників і споживачів, можна назвати такі: збільшення невибагливого за змістом друкованого читива з північних і східних кордонів; порушення прав журналістів на доступ до інформації, адміністративний тиск; висока інформаційна залежність України від іноземних держав та медіаструктур [11]; розповсюдження неперевіреної інформації. На книжковому ринку після Революції Гідності з'явилося безліч нових «гравців». Є видавництва, які вже встигли відкрито заявити про себе, такі як, наприклад, «Наш Формат». Натомість, є видавці, які далі п'яти книг не просунулись. З одного боку – зросла кількість «гравців» книжкового ринку, з іншого – відбулося зменшення тиражів через спад читацького попиту, спричиненого зниженням купівельної спроможності читачів. До того ж, бракує якісного маркетингу книжок в Україні.

Розвиток ринку е-видань в Україні суттєво ускладнила війна, розпочата росією, створивши економічні, інфраструктурні та кадрові бар'єри. Частина видавництв змушена була призупинити роботу, а піратство посилилося через хаотичність ринку. Водночас обмежений доступ до друкованих видань стимулював зростання попиту на електронні та аудіокнижки, що прискорило впровадження підписних сервісів, мультиформатних продуктів і онлайн-платформ. Війна посилила проблемний вимір ринку і водночас виступила каталізатором його цифрової трансформації.

Щодо сучасних тенденцій, то у країні почали з'являтися інтерактивні книги, до яких застосовується технологія доповненої реальності. З'являються нові незалежні видавництва, які активно впливають на формування ландшафту ринку. Технологічний прогрес, зміни культурних пріоритетів та акцент на національну ідентичність сприяють формуванню нової генерації видавців і читачів.

У ринковому аспекті варто зосередити увагу на створенні й розвитку вітчизняних краудфандингових платформ, які дозволяють споживачам безпосередньо матеріально підтримувати улюблених авторів. В умовах цифровізації такі платформи трансформуються з альтернативного фінансового інструменту в комплексний механізм підтримки е-видань, поєднуючи функції фінансування, тестування читацького попиту, цифрової дистрибуції та залучення аудиторії до процесів співтворення контенту. Використання таких платформ, як, наприклад, Kickstarter [12], Indiegogo [13] та Спільнокошт [14], сприяє підвищенню економічної стійкості електронних видавничих проєктів, забезпечує гнучкі моделі передплати й відкритого доступу, а також формує нові форми взаємодії між автором, видавцем і читачем.

У сучасних соціокультурних та кризових умовах, зокрема для України, краудфандинг стає важливим чинником збереження та розвитку незалежних електронних медіа, наукових і освітніх е-видань, посилюючи їхню суспільну значущість і цифрову адаптивність.

Kickstarter орієнтований на проєктне фінансування з чітко визначеною метою та строками реалізації, що робить його ефективним інструментом для запуску е-видань інноваційного або культурного характеру [12]. У сфері е-видавничої

діяльності платформа використовується для створення електронних книг, інтерактивних журналів, мультимедійних освітніх продуктів. Характерною особливістю є модель «усе або нічого», яка стимулює ретельне планування контенту та активну взаємодію з потенційними читачами ще на етапі концепції видання.

Indiegogo [13] відрізняється більш гнучкою фінансовою моделлю, що дозволяє залучати кошти навіть у разі неповного досягнення заявленої суми. Це робить платформу придатною для тривалих або поетапних електронних видавничих проєктів, зокрема серійних е-видань, цифрових архівів, науково-популярних онлайн-платформ. Indiegogo часто використовується як середовище тестування ідей, перевірки читацького попиту та поступового масштабування електронного контенту.

Спільнокошт [14] виконує важливу роль у підтримці українських е-видань, насамперед культурного, освітнього та наукового спрямування. Платформа орієнтована на соціально важливі проєкти й сприяє формуванню спільнот навколо ідей збереження культурної спадщини, розвитку української мови та науки в цифровому середовищі. Для е-видань «Спільнокошт» часто стає інструментом не лише фінансування, а й суспільної легітимації проєкту та залучення лояльної аудиторії.

Узагальнено, використання краудфандингових платформ у сфері е-видань забезпечує диверсифікацію джерел фінансування; зниження економічних ризиків видавця; залучення читача до процесів співпраці; адаптацію е-видань до вимог цифрової економіки; підвищення соціально-культурного рівня цифрового контенту.

Прозорість і доступність процесів вибору та підтримки позитивно вплине на розвиток, збільшить різноманітність контенту, дасть змогу молодим авторам початківцям спробувати свої сили і отримати швидкий зворотний зв'язок від аудиторії.

Ще одним етапом цифрової еволюції е-видань є стрімінгові сервіси, що доповнюють краудфандингові моделі не лише фінансово, а й функціонально. Стрімінгові сервіси трансформують е-видання з «фіксованого продукту» у безперервний процес. Тексти, аудіо- та відеоматеріали споживаються в режимі доступу, а не володіння. Це особливо актуально для аудіокниг і подкастів, мультимедійних журналів, освітніх та науково-популярних платформ. Зауважимо, що стрімінг як нова форма взаємодії авторів і читачів суттєво підвищує довіру аудиторії, робить авторів ближче до читачів і слухачів. Поєднання краудфандингових платформ із стрімінговими сервісами розширить функціональність е-видань, перетворюючи їх на динамічні мультимедійні екосистеми з безперервним виробництвом, дистрибуцією та споживанням цифрового контенту. Саме поява таких нових форм творчості і є конкретним прикладом ефективної трансформації епохи цифрової доби. Завдяки краудфандинговим платформам та стрімінговим сервісам і саме поняття «електронне видання» стає ширшим ніж звичне розуміння його як «книги на електронних носіях», а також дає новий зміст поняттю «інтерактивність».

Інтерактив у сучасному контексті – це не лише можливість перейти за посиланням або дивитись на анімовану ілюстрацію, але і наживо спілкуватись з улюбленими авторами і безпосередньо на стрімах разом із ними створювати нові літературні, музичні та інші твори. Інтерактивність трансформує е-видання з

одностороннього каналу поширення інформації у динамічний комунікаційний простір, у якому читач виконує активну роль співучасника видавничого процесу. У межах краудфандингових платформ інтерактивність набуває інституційного характеру.

Виділимо основні прояви інтерактивності:

1. Зворотний зв'язок і співучасть аудиторії. Користувачі отримують можливість коментувати ідею електронного видання; пропонувати теми, рубрики, форми; брати участь в опитуваннях і голосуваннях; впливати на остаточну структуру контенту. Таким чином, інтерактивність стає механізмом колективного ухвалення рішень.

2. Інтерактивність є інструментом тестування контенту. Через коментарі, реакції та статистику підтримки автори можуть оцінити актуальність тем; коригувати концепцію е-видання; визначати пріоритетні напрями розвитку. Це особливо важливо для нішевих та науково-освітніх електронних видань.

3. Інтерактивні формати е-видань. Залучення інтерактивності проявляється у гіпертекстовій структурі; мультимедійних вставках; інтерактивних інфографіках; аудіо- та відеосупроводі; вбудованих дискусійних модулів. Е-видання стає тут платформою взаємодії, а не статичним текстом.

4. Інтерактивність і формування спільноти. Краудфандингові платформи сприяють створенню спільнот довкола електронних видань; довготривалим відносинам між автором і читачем; переходу від одноразової підтримки до регулярної участі. У цьому сенсі інтерактивність підтримує сталий розвиток е-видавничих проєктів.

5. Інтерактивність виступає елементом цифрової культури. Інтерактивні практики формують нову модель цифрової культури читання, де читач не лише споживає, а й інтерпретує контент; знання створюється колективно; е-видання функціонує як відкритий комунікаційний простір. Отже, інтерактивність у поєднанні з краудфандинговими платформами посилює трансформацію е-видань у цифрові комунікаційні екосистеми, в яких читач виступає активним учасником процесів фінансування, створення та розвитку контенту.

Висновки. Попри наявність всіх проблем, ринок е-видань в Україні буде розвиватись завдяки появі нових технічних засобів комунікації, ринок збільшуватиме різноманіття, кількість та якість доступного контенту. Вплив цифрової трансформації на ринок видань зменшить рівень залежності від посередників і більше – від споживачів, які матимуть змогу безпосередньо матеріально підтримати авторів якісного контенту. Е-видання трансформуються в динамічні цифрові екосистеми, в яких фінансування, дистрибуція та взаємодія з аудиторією функціонуватимуть в єдиному комунікаційному просторі. Застосування краудфандингових платформ забезпечить економічну стійкість е-видань, сприятиме тестуванню контенту й формуванню читацьких спільнот, а інтерактивність і поєднання зі стрімінговими сервісами посилять участь користувачів у процесах співтворчості та розширять мультимедійний потенціал цифрового контенту, що є особливо важливим для розвитку наукових, освітніх і культурних е-видань в сучасних українських умовах.

Водночас розвиток ринку е-видань в Україні потребує зміцнення нормативно-правового поля, особливо у сфері захисту авторських прав та протидії піратству, яке під час війни набуває особливої гостроти через складність контролю цифрового контенту та поширення нелегальних копій. Для зменшення цих ризиків необхідне поєднання законодавчих заходів і технологічних рішень, зокрема впровадження DRM-систем і ліцензування контенту, моніторинг цифрових платформ, розвиток легальних каналів дистрибуції та популяризація культури цифрової етики серед споживачів. Такий комплексний підхід дозволяє забезпечити економічну та соціокультурну стійкість українських наукових, освітніх і культурних електронних видань, зберігаючи їх доступність і міжнародну представленість навіть у кризових умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Женченко М. І. Бізнес-моделі основних гравців на полі цифрової дистрибуції електронних книжок в Україні. 2011-2023. *Держава та регіони*. Серія : Соціальні комунікації. 2023. № 4 (56). С. 90-97. URL: <https://ir.library.knu.ua/entities/publication/81a7330c-be1f-4c1a-9b23-8671053cc6f2>.
2. Ситник В. Продаж е-книг та аудіокниг в Україні. *Інтегровані комунікації*. 2023. №1 (15). С.121-127.
3. Ситник В. О. Стратегії доступу до контенту в українських цифрових книгарнях. *Обрії друкарства*. 2023. №2 (14). С. 243–254.
4. Фіголь Н. М. Електронні видання України. *Обрії друкарства*. 2018. №1. С. 244-254.
5. Колесникова Т., Матвеева О. Аналіз видавничих послуг цифрових бібліотек в українських університетах. *Бібліотечна та інформаційна практика, заснована на доказах*. 2019. Т. 14. Вип. 14. С. 52-71.
6. Голубовський Р. Тенденції розвитку книжкового ринку України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3830>.
7. Єжижанська Т. С. Книжкові видавництва України в умовах перманентної кризи. *Вісник Книжкової палати*. 2023. № 6. С. 29-35.
8. Шайда, О. Є., Шайда, С. Р. Експортні перспективи видавничої галузі України в умовах війни. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, 2023. May 12, Kraków, Poland, P. 38-39. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/957>.
9. Мірошниченко Д., Лященко Ю. Адаптація видавничої галузі до цифрової революції: стратегії онлайн-видавництва та розповсюдження контенту. *Суспільство. Документ. Комунікація*. 2024. Т.9. № 4. С. 17-30.
10. International Publishers Association (IPA). *Global ePublishing Trends Report*. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-1064-2023-en-the-global-publishing-industry-report-2021.pdf>.
11. The hidden treasure of digital piracy? It can boost bottom line for manufacturers, retailers. URL: <https://news.iu.edu/live/news/25720-the-hidden-treasure-of-digital-piracy-it-can-boost>.
12. Kickstarter. URL: <https://www.kickstarter.com/?ref=nav>.
13. Indiegogo. URL: <https://www.indiegogo.com/en>.
14. Спільнокошт – краудфандинг в Україні. URL: <https://bigggidea.com/projects/>.

REFERENCES

1. Zhenchenko, M. I. (2023). Biznes-modeli osnovnykh hravstv na poli tsyfrovoy dystributsii elektronnykh knyhek v Ukraini (2011–2023). *Derzhava ta rehiony. Serii: Sotsialni komunikatsii*, (4(56)), 90–97. <https://ir.library.knu.ua/entities/publication/81a7330c-be1f-4c1a-9b23-8671053cc6f2> (in Ukrainian).
2. Sytnyk, V. (2023). Prodazh e-knyh ta audioknyh v Ukraini. *Intehrovani komunikatsii*, (1(15)), 121–127. (in Ukrainian).
3. Sytnyk, V. O. (2023). Stratehii dostupu do kontentu v ukrainskykh tsyfrovyykh kniharniakh. *Obrii drukarstva*, (2(14)), 243–254. (in Ukrainian).
4. Fihol, N. M. (2018). Elektronni vydannia Ukrainy. *Obrii drukarstva*, (1), 244–254. (in Ukrainian).
5. Kolesnykova, T., & Matvieieva, O. (2019). Analiz vydavnychykh posluh tsyfrovyykh bibliotek v ukrainskykh universytetakh. *Bibliotekna ta informatsiina praktyka, zasnovana na dokazakh*, 14(14), 52–71. (in Ukrainian).
6. Holubovskyi, R. (2024). Tendentsii rozvytku knyzhkovoho rynku Ukrainy v umovakh viiny. *Ekonomika ta suspilstvo*, (61). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3830> (in Ukrainian).
7. Yezhyzhanska, T. S. (2023). Knyzhkovi vydavnytstva Ukrainy v umovakh permanentnoi kryzy. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, (6), 29–35. (in Ukrainian).
8. Shaida, O. Ye., & Shaida, S. R. (2023, May 12). Eksportni perspektyvy vydavnychoi haluzi Ukrainy v umovakh viiny. In *Collection of Scientific Papers “SCIENTIA”* (pp. 38–39). Kraków, Poland. <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/957> (in Ukrainian).
9. Miroshnychenko, D., & Liashchenko, Yu. (2024). Adaptatsiia vydavnychoi haluzi do tsyfrovoy revoliutsii: stratehii onlain-vydavnytstva ta rozpovsiudzhennia kontentu. *Suspilstvo. Dokument. Komunikatsiia*, 9(4), 17–30. (in Ukrainian).
10. International Publishers Association. (2023). *Global e-publishing trends report*. <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-1064-2023-en-the-global-publishing-industry-report-2021.pdf> (in English).
11. Indiana University. (n.d.). *The hidden treasure of digital piracy? It can boost bottom line for manufacturers, retailers*. <https://news.iu.edu/live/news/25720-the-hidden-treasure-of-digital-piracy-it-can-boost> (in English).
12. Kickstarter. (n.d.). <https://www.kickstarter.com/> (in Ukrainian).
13. Indiegogo. (n.d.). <https://www.indiegogo.com/> (in Ukrainian).
14. Spilnokosht. (n.d.). *Kraudfandynh v Ukraini*. (in Ukrainian).

doi: 10.32403/2411-3611-2026-1-49-9-19

**THE MARKET FOR ELECTRONIC PUBLICATIONS IN UKRAINE
IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION:
A PROBLEMATIC DIMENSION**

L. M. Tkach

Lviv Politechnic National University, 19, Pid Holoskom., Lviv, 79020, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-3857-8425> e-mail: Lesia.M.Tkach@lpnu.ua

The article analyzes the challenges of digitalization in the electronic publishing market in Ukraine as one of the most dynamic and rapidly evolving segments of the modern information market. Key economic, legal, and consumer-related aspects of electronic publications in the context of ongoing digital transformation are examined, including the development of multi-format products, streaming services, and crowdfunding platforms that increasingly influence publishing strategies. Special attention is given to the impact of digital innovations on publishing activities, improving content accessibility, expanding readership, and significantly enhancing user interactivity and engagement. The study also addresses the crisis of trust in electronic content caused by the widespread distribution of piracy, the prevalence of unreliable information, and insufficient legal regulation. The term “problematic dimension” is defined by scholars in many studies as a complex set of economic, legal, technological, and socio-cultural factors that hinder digitalization and the creation of a sustainable, highly competitive, and innovative market for modern electronic publication. Based on the analysis of contemporary practices of Ukrainian publishers and international experience, possible strategies to overcome the identified challenges are outlined, including the implementation of modern technological solutions, strengthening the legal framework, and enhancing consumers’ information and digital culture. It is concluded that the effective and sustainable development of the electronic publishing market in Ukraine requires a holistic and integrated approach that combines technological, legal, and socio-cultural factors, ensures copyright protection, and actively promotes innovative business models in the publishing sector.

Keywords: *electronic publications, digital culture, problematic dimension, piracy, legal regulation, multi-format products, crowdfunding platforms, streaming services, interactivity.*

Стаття надійшла до редакції 01.03.2026.

Submitted: 01.03.2026.

Прийнято до друку: 26.03.2026.

Accepted: 26.03.2026.

Опубліковано: 20.05.2026.

Published: 20.05.2026.